

राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयःतिरुपतिः ,

विद्यावारिधिप्रवेशपरीक्षा -2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः - मीमांसा

पूर्णाङ्काः -100

- 1 भारतीयसर्वप्राचीनसभ्यता का ?
A सिन्धुसभ्यता B वैदिकसभ्यता
C रामायणकालिकसभ्यता D सुमेरियासभ्यता
- 2 भारतीयशासकेषु कः चाणक्यं राजप्रासादात् बहिश्चकार ?
A चन्द्रगुप्तः B धननन्दः
C बिन्दुसारः D चन्द्रनन्दः
- 3 भारतीयसमाजे गर्भाधानसंस्कारादनन्तरं कः संस्कारः कार्यते ?
A सीमन्तोन्नयनम् B पुंसवनम्
C चूडाकर्म D जातकर्म
- 4 ब्रह्मयज्ञः कं सूचयति ?
A स्वाध्यायम् B देवपूजनम्
C ब्रह्मार्चनम् D ईश्वरभक्तिम्
- 5 भारतसंविधाने कस्यामनुसूच्यां संस्कृतभाषायाः स्थानं वर्तते ?
A नवम्याम् B अष्टम्याम्
C दशम्याम् D षष्ठ्याम्

- 6 दूरदर्शने प्रसारितसंस्कृतकार्यक्रमस्य नाम किम् ?
- A संस्कृतभारती B वार्तावली
C संस्कारः D संस्कृतवार्ताः
- 7 संस्कृतभाषा देवभाषा इति केनोक्तम् ?
- A दण्डिना B मम्मटेन
C विश्वनाथेन D कल्हणेन
- 8 श्रमणधर्मस्य सम्बन्ध कैः भवति ?
- A बौद्धैः B जोराष्ट्रैः
C सिक्खैः D इस्लामैः
- 9 सांख्यदर्शनाधारेण अधोलिखितेषु किं तत्त्वम् अहङ्कारस्य विकाररूपं भवति ?
- A बुद्धितत्त्वम् B इन्द्रियतत्त्वम्
C प्रकृतितत्त्वम् D पुरुषतत्त्वम्
- 10 “द्वादशलक्षणी”ति कस्य दर्शनस्य नाम ?
- A जैनदर्शनस्य B पूर्वमीमांसादर्शनस्य
C उत्तरमीमांसादर्शनस्य D न्यायदर्शनस्य
- 11 पद्मपुराणस्य कस्मिन् खण्डे शकुन्तलोपाख्यानं प्राप्यते ?
- A सृष्टिखण्डे B भूमिखण्डे
C स्वर्गखण्डे D पातालखण्डे
- 12 आगमशास्त्रे “बेरम्” नाम किम् ?
- A मूर्तिः B मण्डलम्

- C मुद्रा D मन्त्रः
- 13 मातृकासु “पुष्पिका” (Colophon) कुत्र भवति ?
A अध्यायान्ते B ग्रन्थारम्भे
C ग्रन्थमध्ये D पादटिप्पण्याम्
- 14 “सहस्रशीर्षं देवम्” – अनेन वाक्येन आरब्धं सूक्तं किम्?
A पुरुषसूक्तम् B अघमर्षणसूक्तम्
C नारायणसूक्तम् D विष्णुसूक्तम्
- 15 आयुर्वेदस्य मूलं कस्मिन् वेदे अस्ति?
A ऋग्वेदे B यजुर्वेदे
C सामवेदे D अथर्ववेदे
- 16 त्रिष्टुप् छन्दसि अक्षराणां सङ्ख्या का?
A 32 B 36
C 44 D 40
- 17 सर्वलघुः इति को गणः?
A जगणः B मगणः
C नगणः D सगणः
- 18 कौ छायाग्रहौ स्तः?
A शनिभौमौ B राहुकेतू
C सूर्यचन्द्रौ D गुरुशुक्रौ

- 19 विंशोत्तरीदशायां कति वर्षाणि भवन्ति?
- A 120 B 100
C 108 D 20
- 20 सूर्यग्रहस्य मित्रग्रहः कः?
- A गुरुः B बुधः
C शुक्रः D शनिः
- 21 अष्टादशसाहस्रीसंहिता इति कस्य पुराणस्य नामान्तरम्?
- A श्रीमद्भागवतस्य B वराहपुराणस्य
C वामनपुराणस्य D ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य
- 22 रामायणे स्वयम्भ्रभागुहावर्णनं कस्मिन् काण्डे वर्तते?
- A सुन्दरकाण्डे B अरण्यकाण्डे
C अयोध्याकाण्डे D किष्किन्धाकाण्डे
- 23 काव्यप्रकाशे उपमानोपमेययोः विपर्यासे कोऽलङ्कारः?
- A अनन्वयः B विभावना
C विशेषोक्तिः D उपमेयोपमा
- 24 साहित्यदर्पणे साकल्येन लक्षणयाः कति भेदाः स्वीकृताः?
- A षोडश B चतुर्विंशतिः
C अशीतिः D षट्

25 “अङ्गीकरोति यः काव्यं शब्दार्थावनलङ्कृती। असौ न मन्यते
कस्मादनुष्णामनलङ्कृती”॥ इत्येवं मम्मटकाव्यलक्षणे कः प्रश्नमुत्थापितवान्?

A जयदेवः	B विश्वनाथः
C विद्यानाथः	D भोजदेवः

26 प्रेजते इत्यत्र कः सन्धिः ?

A गुणः	B पररूपम्
C वृद्धिः	D पूर्वरूपम्

27 एतेषु साधुरूपं किम् ?

A सुगन्नीशः	B सुगन्गीशः
C सुगणीशः	D सुगण्णीशः

28 अहश्च रात्रिश्च अनयोः समाहारः इति विग्रहे किं रूपम् ?

A अहोरात्रम्	B अहोरात्रिः
C अहोरात्रः	D अहोरात्री

29 अधिहरि इत्यत्र कः समासः ?

A बहुव्रीहिः	B अव्ययीभावः
C तत्पुरुषः	D कर्मधारयः

30 सुसिक्तम् इत्यत्र सु इत्यस्य का संज्ञा ?

A उपसर्गः	B उपपदम्

- C कर्मप्रवचनीयः D अव्ययम्
- 31 भवत् - शब्दस्य षष्ठीबहुवचने किं रूपम् ?
A भवतानाम् B भवताम्
C भवतः D भवत्सु
- 32 अधिकरणं कतिविधम् ?
A द्विविधम् B त्रिविधम्
C चतुर्विधम् D पञ्चविधम्
- 33 त्वं लिखसि इत्यस्य वाच्यपरिवर्तनं कुरुत ।
A त्वया लिखति B त्वं लिखत
C त्वया लिख्यते D त्वया लिख्यसे
- 34 पक्वः इत्यत्र कः कृतप्रत्ययः ?
A व B क्त
C अच् D तृच्
- 35 व्यासस्य अपत्यम् इत्यर्थे किं रूपम् ?
A वैयासकिः B व्यासकिः
C व्यासपुत्रः D व्यासिः
- 36 भीधातोः लटि प्रथमपुरुषैकवचनं रूपं किम् ?
A भेति B बभेति
C बिभेति D भयति
- 37 श्वन् शब्दस्य द्वितीयाबहुवचनं किम् ?

- A श्वानम् B शुनः
C शुनान् D श्वानः
- 38 कण्ठेकालः इत्यत्र कः समासः ?
A सप्तमीतत्पुरुषः B असमर्थसमासः
C बहुव्रीहिः D द्विगुः
- 39 मेघदूतकाव्यस्य मल्लिनाथविरचितव्याख्यायाः नाम किम् ?
A जीवातुः B बालप्रिया
C सञ्जीवनी D घण्टापथः
- 40 मधुराविजयम् इति चरित्रग्रन्थस्य कर्ता कः ?
A गङ्गादेवी B आर्यदेवी
C रामभद्राम्बा D पद्मगुप्तः
- 41 आनन्दवर्धनमतेन महाभारते अङ्गिरसः कः ?
A वीरः B करुणः
C शान्तः D रौद्रः
- 42 वस्तुनः उत्तरोत्तम् उत्कर्षः कस्मिन् अलङ्कारे स्वीकृतः ?
A उपमालङ्कारे B रूपकालङ्कारे
C सारालङ्कारे D सूक्ष्मालङ्कारे
- 43 पुराणेषु कस्मिन् पुराणे संस्कृतालङ्कारविषयकं तत्त्वम् उपनिबद्धम् ?
A पद्मपुराणे B अग्निपुराणे

- C गरुडपुराणे D नारदपुराणे
- 44 'मरणं प्रकृतिः शरीरिणाम्' इत्याद्युक्तिः कस्य ?
- A अश्वघोषस्य B भासस्य
- C कालिदासस्य D भारवेः
- 45 'मेघदूते चटुलशफरोद्वर्तनप्रेक्षितानि' इति कस्याः नद्याः विशेषणम् ?
- A निर्विन्ध्या B रेवा
- C गम्भीरा D सरस्वती
- 46 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' – उक्तिरियं कस्य ?
- A अभिनवगुप्तस्य B आनन्दवर्धनस्य
- C मम्मटाचार्यस्य D विश्वनाथस्य
- 47 महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि शकुन्तलोपाख्यानं वर्णितमस्ति ?
- A वनपर्वणि B भीष्मपर्वणि
- C आदिपर्वणि D द्रोणपर्वणि
- 48 अजविलापः रघुवंशे कस्मिन् सर्गे वर्तते ?
- A द्वितीयसर्गे B चतुर्थसर्गे
- C अष्टमसर्गे D पञ्चमसर्गे
- 49 तापसवत्सराजस्य कर्ता कः ?
- A अनङ्गहर्षः B मुरारिः

- C विशाखदत्तः D महेन्द्रविक्रमः
- 50 पदानां मिथः सम्बन्धे बाधाया अभावः किमुच्यते ?
- A मित्रता B योग्यता
C सत्यता D काव्यता
- 51 अधोलिखितेषु अन्तरिक्षविज्ञानानुसन्धाने कः प्रसिद्धः ?
- A पठाणिसामन्तः B भासः
C विष्णुशर्मा D पराशरः
- 52 वेदेषु गवेषणाशब्दस्य कोऽर्थः प्राप्यते ?
- A शस्त्रान्वेषणम् B आत्मान्वेषणम्
C शास्त्रान्वेषणम् D गाभ्यन्वेषणम्
- 53 परंब्रह्मानुसन्दध्यात्” इति सूत्रं कुत्र वर्तते ?
- A तैत्तिरीयोपनिषदि B नृसिंहोत्तरतापिन्युपनिषदि
C बृहदारण्यकोपनिषदि D मनुस्मृतौ
- 54 संस्कृतभाषासाहित्यक्षेत्रे अनुसन्धानस्य का प्रमुखावश्यकता स्यात् ?
- A प्राचीनभारतीयसंस्कृतेः सभ्यतायाश्च प्रतिष्ठा
B संस्कृतशास्त्राणां मौलिकज्ञानवितरणम्
C संस्कृतशास्त्राणां संरक्षणम्
D संस्कृतशास्त्राणां सामाजिकसमस्यानिवारणायोपयोगः

55 प्राचीनानुसन्धातृमुनिषु वागायुर्योगवेत्ता कः ?

A वराहमिहिरः

B ब्रह्मगुप्तः

C पतञ्जलिः

D कालिदासः

56 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रकृष्टं लक्षणं किं स्यात् ?

A अनुपलब्धवस्तुनां लोकलोचनगोचरीकरणम्

B समुपलब्धानां तथ्यानां नवीनरूपेण नूतनसिद्धान्तैः उपस्थापनम्

C समस्यायाः सिद्धान्तैस्सह निवारणम्

D एतत्सर्वम्

57 विषयनिर्वाचने समुचितसामग्र्यभावात् शोधः कीदृशः भवितुमर्हति

A सफलः

B असम्पूर्णः भ्रमात्मको वा

C विलक्षणः

D समाजोपयोगी

58 समीक्षकस्य हाल्- महोदयस्य मतानुसारेण मातृकाषु भ्रमाः कतिविधाः भवन्ति ?

A द्विविधाः

B त्रिविधाः

C चतुर्विधाः

D बहुविधाः

59 राष्ट्रस्य अतीतां घटनां, साहित्यं, संस्कृतिं वा समाश्रित्य नूतनतया क्रियमाणमनुसन्धानं केन नाम्ना परिचितम् ?

A क्रियात्मकमनुसन्धानम्

B ऐतिहासिकमनुसन्धानम्

- C व्याख्यात्मकमनुसन्धानम् D किमपि न
- 60 व्याख्यात्मकः शोधः कीदृशः भवति ?
- A विश्लेषणात्मकः B प्रयोगात्मकः
- C तुलनात्मकः D सम्पादनात्मकः
- 61 अनुसन्धाननिमित्तमिदमपेक्षितम् -
- A क्रमबद्धयोजनानिर्माणम् B मार्गदर्शनप्रदानम्
- C आर्थिकमायोजनम् D पुस्तकालये उपवेशनम्
- 62 राष्ट्रियपाण्डुलिपिसंस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?
- A या विद्या सा विमुक्तये B तमसो मा ज्योतिर्गमय
- C विज्ञानमुपास्व D मातृका रक्षत
- 63 भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च इति कीदृशम् अनुसन्धानं भवितुमर्हति ?
- A सर्वेक्षणम् B शास्त्रीयम्
- C तुलनात्मकम् D क्षेत्रीयम्
- 64 “Research is a careful, systematic and objective investigation conducted to obtain valid facts, draw conclusions and established principles regarding an identifiable problem in some field of knowledge.” इति केन वैदेशिकेनोक्तम् ?
- A Clarke and Clarke B Clifford Woody
- C John W. Best D Martyn Shuttle Worth

- 65 पाठभेदादिसमीक्षा कदा क्रियते ?
- A मातृकासम्पादने B आलङ्कारिकपर्यालोचनायाम्
C ग्रन्थकृदः व्यक्तित्वकृतित्वविचारे D दार्शनिकपरिशीलने
- 66 मातृकायाम् उल्लिखिता “ग्रहर्षिवियच्चन्द्राः” इति पङ्क्तिः कां संख्यां बोधयति ?
- A 1079 B 1879
C 1179 D 6179
- 67 अनुसन्धाने विषयचयनसन्दर्भे किं न द्रष्टव्यम् ?
- A अनुसन्धातुः बोधनक्षमता B अनुसन्धातुः विषयं प्रति प्रीतिः
C विषयं प्रति पाठकानामभिरुचिः D विषयं प्रति परेषां निन्दनम्
- 68 अन्तर्जाले अधोलिखितेषु किं Internet Searching Tool रूपेण नोपयुज्यते ?
- A Google B Yahoo
C Bing D Whatsapp
- 69 महस्विनी” इति शोधपत्रिका कया संस्थया प्रकाश्यते ?
- A तिरुपतिस्थराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
B केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य राजीवगान्धिपरिसरेण
C श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
D सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
- 70 अखिलभारतप्राच्यविद्यासम्मेलनं कया संस्थया क्रियते ?
- A केन्द्रमानवसंवलविकासमन्त्रालयेन
B भण्डारकरप्राच्यविद्याऽनुसन्धानकेन्द्रेण

- C सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
D सिण्डिआ-प्राच्यविद्याकेन्द्रेण
- 71 “Oriental Research Institute (ORI) ” कुत्र वर्तते ?
A केरले B ताञ्जावूरे
C मैशूरे D पुनेनगरे
- 72 भण्डारकरप्राच्यविद्यागवेषणाकेन्द्रात् प्रकाशितस्य महाभारतग्रन्थस्य सम्पादनायाम् अयं नास्ति ?
A सूक्तङ्करः B वेल्वल्करः
C दाण्डेकरः D पि.वि.काणे
- 73 National Manuscript Mission इति संस्थायाः प्रकाशनेषु एतन्नास्ति –
A कृतिबोधः B समीक्षिका
C तत्त्वबोधः D संस्कृतप्रतिभा
- 74 आधुनिकयुगे दर्शनशास्त्रानुसन्धानस्य काऽऽवश्यकता ?
A भोगाय B मोक्षाय
C भोगाय मोक्षाय च D न भोगाय न च मोक्षाय
- 75 बोरी (BORI) इत्यस्य सम्पूर्णं स्वरूपमिदम्?
A Bhandarkar Oriental Research Institute
B Bharatiya Oriental Research Institute
C Brahmasamaja Oriental Research Institute

D Babasaheb Oriental Research Institute

- 76 नियमविधेरुदाहरणेष्वेकम्
- A दध्ना जुहोति B अग्निहोत्रं जुहोति
C ब्रीहीनवहन्ति D पशुना यजेत
- 77 धर्मजिज्ञासा इत्यत्र समासः
- A तत्पुरुषः B कर्मधारयः
C बहुव्रीहिः D द्वन्द्वः
- 78 चातुर्मास्य पर्वेष्वेकम्
- A साद्यस्क्रम् B वैश्वानरम्
C विश्वजित् D वरुणप्रघासः
- 79 गौणीगुणावबोधकप्रमाणेषु एतन्नान्तर्भवति
- A जातिः B प्रशंसा
C भूमः D आकृतिः
- 80 कर्मभेदबोधकप्रमाणानि
- A षट् B त्रीणि
C पञ्च D चत्वारि
- 81 द्वादशलक्षण्यां उत्तरषट्के अस्य विचारः प्रतिपादितः
- A प्रयुक्तिः B अधिकारः

- C अतिदेशः D प्रमाणम्
- 82 अग्निहोत्रं जुहोति , यवागुं पचतीत्यत्र अनुष्ठान क्रमः
- A श्रुतिः B अर्थः
- C स्थानम् D प्रवृत्तिः
- 83 षड्विधप्रकारः भाट्टदीपिकायाम् अस्मिन्नधिकरणे प्रतिपादितः
- A मन्त्राधिकरणम् B शेषलक्षणाधिकरणम्
- C विधिवन्निगदाधिकरणम् D उद्भिदाधिकरणम्
- 84 फलभावनायां करणत्वविचारःअत्र निरूपितः
- A गुणफलसम्बन्धाधिकरणे B भावार्थाधिकरणे
- C ग्रहैकत्वाधिकरणे D षष्ठाध्याये
- 85 शाखान्तराधिकरणं कस्मिन्नध्याये वर्तते
- A पञ्चम B सप्तम
- C नवम D द्वितीय
- 86 प्रकरणपञ्चिका केन प्रणीता
- A भवदासेन B मण्डनमिश्रेण
- C शालीकनाथेन D अनन्तदेवेन
- 87 श्लोकवार्तिकस्य व्याख्यानग्रन्थेष्वन्यतमम्
- A न्यायरत्नाकरः B दीपशिखा
- C नयविवेकः D न्यायरत्नमाला

- 88 तन्त्रहस्यग्रथप्रणेतुः
A पार्थसारथिमिश्रः B अप्पय्यदीक्षितः
C वेङ्कटाध्वरी D रामानुजाचार्यः
- 89 भाट्टदीपिकाव्याख्यासु अन्यतमा
A विजया B काशिका
C प्रभावली D अजिता
- 90 मीमासाशास्त्रे शाब्दबोधविचारात्मकः प्रसिद्धः ग्रन्थः -
A तन्त्रवार्तिकम् B भाट्टकौस्तुभः
C शास्त्रदीपिका D विधिरसायनम्
- 91 प्रामाण्यमप्रामाण्यमुभयमपि परतः इति केषां मतम्
A सांख्याः B नैयायिकाः
C मीमांसकाः D बौद्धाः
- 92 शक्तिग्राहकप्रमाणेषु एतन्नान्तर्भवति
A व्याकरणम् B आप्तवाक्यम्
C व्यवहारः D आश्रयः
- 93 असञ्जातविरोधित्वन्यायः अत्र प्रतिपादितः
A उपक्रमाधिकरणे B ग्रहैकत्वाधिकरणे
C विद्वदधिकरणे D मन्त्रप्रामण्याधिकरणे
- 94 शाब्दीभावनापरपर्यायेषु इदं नास्ति
A यत्नः B प्रवृत्तिः

- C प्रेरणा D विधि:
- 95 कार्यान्विते पदानां शक्तिरिति केषामभिप्रायः
- A भाट्टानां B प्राभाकराणां
- C शाब्दिकानां D नैयायिकानां
- 96 भाट्टप्रस्थाने प्रमेयानि
- A सप्त B अष्टौ
- C पञ्च D चत्वारि
- 97 जातिव्यक्त्योर्भेदाभेदौ इति
- A प्राभाकराः B भाट्टाः
- C कात्यायनः D पतञ्जलिः
- 98 ऊहप्रकारेषु एतन्नास्ति
- A सामोहः B मन्त्रोहः
- C संस्कारोहः D सादृश्योहः
- 99 महापितृयज्ञस्य प्रकृतिः
- A सोमयागः B वैश्वानरेष्टिः
- C दर्शपूर्णमासौ D वैश्वदेवः
- 100 यथाशक्तिन्यायः कुत्र प्रवर्तते
- A काम्ये B नित्ये

C नैमित्तिके

D न कुत्रापि

ANSWER KEY

Ph.D in Meemamsa

<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY
1	A	26	B	51	A	76	C
2	B	27	D	52	D	77	A
3	B	28	C	53	B	78	D
4	A	29	B	54	D	79	D
5	B	30	C	55	C	80	A
6	B	31	C	56	D	81	C
7	A	32	B	57	B	82	B
8	A	33	C	58	B	83	D
9	B	34	B	59	B	84	B
10	B	35	A	60	A	85	D
11	C	36	C	61	A	86	C
12	A	37	B	62	C	87	A
13	A	38	C	63	D	88	D
14	C	39	C	64	A	89	C
15	A	40	A	65	A	90	B
16	C	41	C	66	A	91	B
17	C	42	C	67	D	92	D
18	B	43	B	68	D	93	A
19	A	44	C	69	A	94	A
20	A	45	C	70	B	95	B
21	A	46	D	71	C	96	C
22	D	47	C	72	D	97	B
23	D	48	C	73	D	98	D
24	C	49	A	74	C	99	C
25	A	50	B	75	A	100	B